GAZETA KRAKOWSKA

Nro 103.

Z KRAKOWA DNIA 26 GRUDNIA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

Na siodmym posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 14 Grudnia 1819.

JW. Reprezentant Słotwiński, odczytał dwa proiekta do Praw.

1wszy tyczący się exkameracyi Prebend w Krzeszowicach i Karniowie.

2gi Oznaczaiący stosunki między Panami, a służącemi.

JW. Reprezentant Kozłowski, przedstawił proiekt do Prawa o uregulowaniu hipoteki.

JW. Reprezentant Auer w zamiarze upięknienia Miasta żądał sprostowania ulicy Grodzkiey, wszystkie te wnioski odesłano do Senatu.

Następnie wprowadzony został proiekt do Prawa przez Rządzący Senat inicyowany, co do sprzedaży Domu Rządowego pod L. 129 przy ulicy Kanowney położonego; proiekt ten iednomyślnie został przez Izbę Prawodawczą przyięty i w prawo zamieniony.

W dalszym ciągu zatrudniła się Izba Prawodawcza odczytaniem prośb do siebie wniesionych, które po odczytaniu przez Sekretarza Seymowego, zostały kommunikowane Senatowi.

Na osmym posiedzeniu Seymu dnia 15 Grudnia zaszły wnioski, co do formy głosowania nad Budżetem.

JW. Antoni Hrabia Stadnicki Reprezentant z Gminy 5tey Miasta Krakowa, Prezyduiący w Kommissyi Skarbowey zabrał głos następuiący:

Prześwietna Izbo Reprezentacyi Narodowey!

Kommissyia Skarbowa przedstawia Wam w dniu dzisieyszym kilka Inicyatyw Senatu Rządzącego, tak w powiększeniu iako i w umnieyszeniu rozchodów.

Maiąc zaszczyt prezydować tey Kommissyi, mam sobie za obowiązek uwiadomić Was kolledzy, że ile potrzeby kraiu znaglaią nas do niezbędney powinności okazać Wam powiększenie ciężarów, tyle na oszczędność maiąc uwagę, nie zniewolą nas zapewne w wyrachowaniu ogólnego Budżetu kraiu naszego żądania powiększenia podatków. — Te atoli dotąd mocno uciskaiące o tyle cierpliwie znoszone zostaią, o ile nadzieia nas pokrzepia, że

przywdnie przecie nie długo upragniona chwila, w którey przez staranność Rządu ulgę w nich znaydziemy.

Wniesiemy zatem do uchwały, Waszey Szanowni Mężowie, mniey ieszcze z znaczenia swoiego ważne dobrze przez Kommissyią roztrząśnione proiekta, których Członki wolą Waszą do dzieła tego przeznaczone zaufania położonego chcą i pragną stać się godnemi.

Dla dania więc wiadomosci Prawodawcom o wspomnionych Jnicyatywach Senatu Rządzącego Szanowni kolledzy Kommissyią Skarbową składaiący, stosownie do Uchwał Kommissyi wnosić będą opiniie, między któremi dowiedziona iest ta konieczność postanowienia nowey posady Adjunkta Sekretarza Jeneralnego Senatu z pensyią roczną 1800 Zł. pol. — Poświęcenie się pracy, gorliwość w dopełnieniu obowiązków, fizyczna niesposobność bez narażenia zdrowia na utratę, tak gorliwego i pracowitego Urzędnika, w decyzyi podaney Jnicyatywy cień przynaymniey nagrody zasług tego szanownego Męża, a waszego Postanowienia bacne i sprawiedliwe zamiary Publiczność oceni.

Żądana nowa posada kalligrafa dla częstey korrespondencyi z Nayiaśnieyszemi Monarchami Kray nasz Protegującemi, i wielu innych wydarzeń, iakiemi są Dyplomata na Obywatelstwo tuteyszo-krajowe i t. p. z pensyią Zł. pól. 500 Wszystkie te nowe posady zmodifikowane zostały, iak o tem głosy Kollegów opinią Kommissyi popieraiące Izbę Prawodawczą oświecą.

Nie pozostaie więc dla mnie nic więcey iak uwiadomić Prześwietną Izbę, iż Jnicyatywy Wysokiego Senatu tak względnie rozchodu, iako i ubytku ciężaru przychodów w szczegołach po raz pierwszy do Izby Prawodawczey wnoszonemi zostaią.

Strzerzącemu Statutu Organicznego przepisu w postępowaniu Seymowym, czyli Jnicyatywy Senatu na nowo wprowadzone w Materyi Skarbowey prostą większością głosów, lub siedmiu osmemi przyięte bydź maią, J. W. Marszałkowi do rozwązania zostawuię. Kto tak światle i trafnie obradom Seymu Naszego przewodniczyć umie, ten zdaniem swoim sprawiedliwym nigdy nie zachwialnym, opartem na Konstytucyi i Statucie roztrzygnąć to zapytanie zdoła.

Kwestyia teraz wniesiona i ieszcze nie rozwiązana do zrobienia uwagi następuiącey iest mi powodem, a głos wolny szanować umieiąc, o tyle stałbym się niegodnym tego uczestnikiem, o ile od rzetelney prawdy chciało mi odstępować. —

Dla czegoż to przeznaczeniu naszemu udziałem nieszczęśliwym zostało, abyśmy zawsze w sporze z Rządzącym Senatem, znayduiąc się, narzekać musieli na Kommissyią Organizacyyną, która przeznaczona do rozwinięcia Konstytucyi od Nayiaśnieyszych Protektorów Naszych nadaney, lat trzy pomiędzy nami przemieszkuiąc, zadosyć widokom ich w działaniu swoim nie odpowiedziała, i owszem w Statutach obowięzuiących, w Reskryptach wydanych wystawiła nas w smutnym położeniu, że bespiecznie i śmiało o dobru kraiu naszego naradzać się nie możemy, że mimo naygorliwszych chęci Rządu w nieporozumieniu z temże zostawać muszemy, i tylko przez znoszenie się lub uleganie sobie wzaiemne interes kraiu załatwiamy, że na

ostatek (nie chcąc tyle błędów wykazywać) postawiła nas w niemożności stania się użytecznemi dobru mieszkańców!

Oby głos ten móy bezinteressowny nie maiący na względzie tylko dobro ogółu mieszkańców, do Tronów Nayiaśnieyszych Protektorów kraiu Naszego doszedłszy, wystawił nieszczęście iakie nas uciska! Oby był pochopem dozwolenia Nam stosownie do Statystycznego położenia kraiu Naszego porobienia istotnie potrzebnych odmian Statutów organicznych dziś obowiązuiących, które w ciągu trzech lat pracowane nie tylko pożądanego nie przyniosły skutku, ale owszem stały się zawadą do osiągnienia celów przez Nayiaśnieysze Opiekuńcze Dwory dla kraiu naszego przeznaczonych.

Różne Reskrypta do Statutów dodane, są raczey do prośb indiwidualnych zastósowane, niżeli do pewnego Systematu żadnych wątpliwości w postępowaniu zostawiać nie maiącego utworzone. — Któż takowych niedokładności nie widzi w materyiach Skarbowych, a mianowicie w sposobie wchodzenia w szafunek grosza publicznego, w tak rozgałęzionym, a z tąd kosztownym składzie Władz Publicznych, w sposobie oddania pod Sąd oskarżonych Urzędników, gdzie dla niedokładności wyrazów Statutu wymagaiącego podług brzmienia litteralnego oskarżyciela w osobie iednego z Reprezentantow, nayoczywiściey przestępstwo uyść może bezkarnie. W postanowieniu pierwiastkowym budżetu i różnych dodatków do niego się odnoszących, które cechę prawa mieć maią; w postanowieniu sposobu zamiany dziesięcin, z którego nikt korzystać nie może i w tylu innych stosunkach, które na każdorocznym Zgromadzeniu Reprezentantów spostrzegać się daią.

Kończę te uwagi pełny nieszczęśliwego przekonania, że do tego dążą Statuta kommissyi Organizacyyney, abyśmy stosuiąc się do nich więcey czasu nad rozwagą postępowania Seymowego nie nad rozwagą szczęścia kraiu Naszego trawili.

Kommissyia Skarbowa w działaniach swoich zwłoki doznać musi, dopóki decyzya Izby Prawodawczey w przyięciu lub odrzuceniu Inicyatyw Senatu nie nastąpi. Ze zaś przedmiot Skarbowy iest nader ważnym i obszernym, iżby w prędkim czasie załatwionym bydź mógł, przeto kommissyia przez Organ móy uprasza o niezwłoczne zadecydowanie zrobionych wniosków, z tą uwagą, iż ile potrzeby Rzadu zakrytemi bydź winni, tyle uciemiężeni ulgi w ciężarech swoich domagać się maią prawo.

Dalsze głosy w następnym Numerze Gazety.

Leon Chwalibogowski,
Sekretarz Seymowy.

Z Warszawy d. 18 *Grudnia.*

Wyszczególnienie terminów, w których następuiące Zgromadzenia polityczne w skutek zwołuiących one Uniwersałów zebrać się na obrady maią.

W Krakowskiem Województwie	*Data i mieysce zebrania się.*
Powiaty. Krakowski	12 Stycznia 1820 w Hebdowie.

— Szydłowski	17	ditto	ditto	w Szydłowie.
— Jędrzeiowski	20	ditto	ditto	w Jędrzeiowie.
— Miechowski	27	ditto	ditto	w Miechowie.
— Olkuski	31	ditto	ditto	w Olkuszu.
— Stopnicki	31	ditto	ditto	w Stopnicy.
— Szkalmierski	3	Lutego	1820	w Szkalmierzu.
— Lelowski	7	ditto	ditto	w Żarkach.
— Pilecki	10	ditto	ditto	w Pilicy.
— Kielecki . : . . .	18	ditto	ditto	w Kielcach.

Zgromadzenia Gminne.

Okręg. Składaiący się z Powiatów Kieleckiego i Jędrzeiowskiego . . . :	12	Stycznia	1820	w Kielcach.
— Z Powiatów Stopnickiego i Szydłowskiego	20	ditto	ditto	w Stopnicy.
— Z Powiatów Miechowskiego, Szkalmierskiego i Krakowskiego . .	5	Lutego	1820	w Miechowie.
— Z Powiatów Olkuskiego, Pileckiego i Lelowskiego	18	ditto	ditto	w Olkuszu.

W Sandomierskiem Woiewództwie.

Powiaty. Koniecki	12	Stycznia	1820	w Końskich.
— Sandomierski	17	ditto	ditto	w Sandomierzu.
— Radomski	20	ditto	ditto	w Radomiu
— Solecki	24	ditto	ditto	w Solcu.
— Szydłowiecki	27	ditto	ditto	w Szydłowcu.
— Opoczyński	3	Lutego	1820	w Opocznie.
— Opatowski	7	ditto	ditto	w Opatowie.
— Kozienicki	10	ditto	ditto	w Kozienicach.
— Staszowski	18	ditto	ditto	w Staszowie.

Zgromadzenia Gminne.

Okręg. Składaiący się z Powiatów Opatowskiego i Soleckiego	12	Stycznia	1820	w Opatowie.
— Z Miasta Sandomierza . . .	22	ditto	ditto	w Sandomierzu.
— Z Powiatów Radomskiego i Kozienickiego	28	ditto	ditto	w Radomiu.
— Z Powiatów Sandomierskiego i Staszowskiego	5	Lutego	ditto	w Sandomierzu.
— Z Miasta Radomia	18	ditto	ditto	w Radomiu.
— Z Powiatów Konieckiego, Opoczyńskiego i Szydłowieckiego . . .	26	ditto	ditto	w Końskich.

W Kaliskiem Woiewództwie.

Powiaty. Sieradzki.	12	Stycznia	1820	w Sieradzu.
— Piotrkowski	17	ditto	ditto	w Piotrkowie.
— Częstochowski	17	ditto	ditto	w Częstochowie.
— Szadkowski	24	ditto	ditto	w Szadku.

— Ostrzeszowski . . . . . 27 ditto ditto w Wieruszowie.
— Radomski w Kaliskim . . . . 31 ditto ditto w Radomsku.
— Wieluński . . . . . 3 Lutego 1820 w Wieluniu.
— Koniński . . . . . 7 ditto ditto w Koninie.
— Wartski . . . . . 10 ditto ditto w Warcie.
— Pyzdrski . . . . . 10 ditto ditto w Pyzdrach.
— Kaliski . . . . . 18 ditto ditto w Kaliszu.

Zgromadzenia Gminne.

Okręg. Składaiący się z Cyrkułu Igo Miasta Kalisza 12 Stycznia 1820 w Kaliszu.
— Z Powiatów Wieluńskiego, Ostrzeszowskiego i Częstochowskiego . . . 20 ditto ditto w Wieluniu.
— Z Miasta Piotrkowa . . . . 28 ditto ditto w Piotrkowie.
— Z Cyrkułu II Miasta Kalisza . . 5 Lutego 1820 w Kaliszu.
— Z Powiatów Sieradzkiego i Szadkowskiego 18 ditto ditto w Sieradzu.
— — Kaliskiego i Wartskiego . 26 ditto ditto w Kaliszu.
— — Piotrkowskiego i Radomskiego 6 Marca 1820 w Piotrkowie.
— — Konińskiego i Pyzdrskiego 14 ditto ditto w Koninie.

W Lubelskiem Woiewództwie.

Powiaty. Kazimirski . . . . . 20 Stycznia 1820 w Kazimierzu.
— Lubartowski . . . . . 24 ditto ditto w Lubartowie.
— Krasnostawski . . . . . 24 ditto ditto w Krasnymstawie.
— Lubelski . . . . . . 27 ditto ditto w Lublinie.
— Tomaszowski . . . . . 27 ditto ditto w Tomaszowie.
— Kraśnicki . . . . . 3 Lutego 1820 w Kraśniku.
— Hrubieszowski . . . . . . 7 ditto ditto w Hrubieszowie.
— Tarnogrodzki . . . . . 10 ditto ditto w Tarnogrodzie.
— Zamoyski . . . . . 18 ditto ditto w Zamościu.
— Chełmski . . . . . 18 ditto ditto w Chełmie.

Zgromadzenia Gminne.

Okręg. Składaiący się z Powiatów Hrubieszowskiego i Tomaszowskiego . . 12 Stycznia 1820 w Hrubieszowie.
— Z Miasta Lublina . , . . 20 ditto ditto w Lublinie.
— Z Powiatów Krasnostawskiego i Chełmskiego 28 ditto ditto w Krasnymstawie.
— Z Powiatów Zamoyskiego, Tarnowskiego i Kraśnickiego . . . . 5 Lutego 1820 w Janowie.
— Z Powiatów Lubelskiego, Lubartowskiego i Kazimirskiego . . . 18 ditto ditto w Lublinie.

W Płockiem Woiewództwie.

Powiaty. Przasnyski . . . . . 12 Stycznia 1820 w Przasnyszu.
— Mławski . . . . . 17 ditto ditto w Mławie.

— Ostrołęcki . . . . . 27 ditto ditto w Ostrołęce.
— Płocki . . . . 31 ditto ditto w Płocku.
— Lipnowski . . . . . . 3 Lutego 1820 w Lipnie
— Pułtuski . . . . 18 ditto ditto w Pułtusku.

Zgromadzenia Gminne.

Okręg. Składaiący się z Miasta Płocka . 12 Stycznia 1820 w Płocku.
— Z Powiatów Ostrołęckiego i Przasnyskiego 20 ditto ditto w Ostrołęce.
— — Mławskiego i Lipnowskiego 28 ditto ditto w Mławie.
— — Płockiego i Pułtuskiego. . 5 Lutego ditto w Płocku.

W Mazowieckiem Woiewództwie.

Powiaty. Warszawski . . . . . 12 Stycznia 1820 w Warszawie.
— Radziejowski . . . . 17 ditto ditto w Radziejowie.
— Brzeski . . . . . . 20 ditto ditto w Brześciu.
— Rawski . . . . . . 20 ditto ditto w Rawie.
— Brzeziński . . . . . 24 ditto ditto w Strykowie.
— Gostyński . . . . . 24 ditto ditto w Gąbinie.
— Siennicki . . . . . 24 ditto ditto w Siennicy.
— Czerski . . . . . . 27 ditto ditto w Czersku.
— Zgierski . . . . . 31 ditto ditto w Piątku.
— Stanisławowski . . . . 31 ditto ditto w Stanisławowie.
— Łęczycki . . . . . 3 Lutego 1820 w Łęczycy.
— Orłowski . . . . . 7 ditto ditto w Kutnie.
— Kowalski . . . . . 10 ditto ditto w Kowalu.
— Sochaczewski . . . . 10 ditto ditto w Sochaczewie.
— Błoński . . . . . 18 ditto ditto w Błoniu.

Zgromadzenia Gminne.

Cyrkuł 4ty i 7my Miasta Warszawy . 27 Grudnia 1819 w Warszawie.
Okręg. Składaiący się z Powiatow Warszawskiego, Błońskiego i Czerskiego 4 Stycznia 1820 w Warszawie.
— Gostyńskiego i Orłowskiego . 12 ditto ditto w Kutnie.
Cyrkł 2gi i 6ty Miasta Warszawy . 20 ditto ditto w Warszawie.
Okręg. Składaiący się z Powiatów Zgierskiego i Łęczyckiego . . . 20 ditto ditto w Łęczycy.
— Z Powiatów Brzeskiego, Kowalskiego i Radziejowskiego . . 28 ditto ditto w Wrocławiu.
Cyrkuł 1szy i 3ci Miasta Warszawy . 5 Lutego 1820 w Warszawie.
Cyrkuł 5 i 8 — — — . 18 ditto ditto w Warszawie.
Okręg. Składaiący się z Powiatu Sochaczew-
— — — skiego . . . . . 26 ditto ditto w Łowiczu.
— — Stanisławowskiego i Sien-
— — — nickiego . . . 6 Marca ditto w Stanisławowie

—	— — Rawskiego i Brzeskiego	14	ditto	ditto	w Rawie.
	W Podlaskim Województwie.				
Powiaty.	Włodawski	17	Stycznia	1820	w Włodawie.
—	Siedlecki	20	ditto	ditto	w Siedlecach.
—	Łukowski	27	ditto	ditto	w Łukowie.
—	Żelechowski	31	ditto	ditto	w Żelechowie.
—	Radzyński	3	Lutego	ditto	w Radzyniu.
—	Węgrowski	7	ditto	ditto	w Węgrowie.
—	Bialski	7	ditto	ditto	w Biały.
—	Łosicki	10	ditto	ditto	w Łosicach.
—	Garwoliński	18	ditto	ditto	w Garwolinie.
	Zgromadzenia Gminne.				
Okręg.	Składaiący się z Powiatów Siedleckiego i Węgrowskiego . .	12	Stycznia	1820	w Siedlecach.
—	Radzyńskiego i Włodawskiego .	20	ditto	ditto	w Radzyniu.
—	Bialskiego Łosickiego . . .	28	ditto	ditto	w Biały.
—	Łukowskiego, Garwolińskiego i Żelechowskiego . . .	5	Lutego	1820	w Łukowie.
	W Augustowskiem Województwie.				
Powiaty.	Kalwaryyski	12	Stycznia	1820	w Kalwaryi.
—	Maryampolski	17	ditto	ditto	w Maryampolu.
—	Łomżyński	24	ditto	ditto	w Łomży.
—	Dąbrowski	24	ditto	ditto	w Augustowie.
—	Seyneński	27	ditto	ditto	w Seynach.
—	Tykociński	3	Lutego	ditto	w Tykocinie.
—	Biebrzański	10	ditto	ditto	w Szczuczynie.
	Zgromadzenie Gminne.				
Okręg.	Składaiący się z Powiatów Łomżyńskiego i Tykocińskiego . .	12	Stycznia	1820	w Łomży.
—	Z Powiatu Kalwaryyskiego . .	20	ditto	ditto	w Kalwaryi.
—	— Dąbrowskiego i Biebrzańskiego	28	ditto	ditto	w Augustowie.
—	— Seyneńskiego . . .	5	Lutego	ditto	w Seynach.
—	— Maryampolskiego . .	18	ditto	ditto	w Maryampolu.

Zgodność zaświadczam: Sekretarz Jeneralny
Kommissyi Rządowey Spraw Wewn: i Policyi, *Aug. Korski.*

Z Madrytu d. 29 Listopada.

Zdaie się, iż Ministeryum ugodziło się iuż na zwołanie stanów królestwa i w krótce rzecz ta wytoczy się do rady stanu. Sądzą zatem, iż stany pewnie na 1 Lutego 1820 zwołane zostaną.

Poseł Amerykański obiadował zno-wu kilka razy u naszego Ministra spraw zagranicznych Xcia S. Fernando. — Były nasz poseł przy Ziednoczonych Stanach północney Ameryki, Hr. Casa d' Jruio, wysłany bydź ma do Peterzburga. — Nowy Minister skarbowy Don J. Salmon wniosł do rady stanu, aby plan skarbowy byłego Ministra Garay z niektóremi odmianami był do skutku przywiedziony, a zatem i duchowieństwo przyk ad-cby się musiało do ciężarów publ cznych.

Liczbę zmarłych w Andaluzyi ludzi na żołtą gorączkę podaią do 70,000.

Z Włoch d. 2 Grudnia.

Xże Następca W. Xięstwa Toskańskiego powrócił d. 1 b. m do Florencyi z małżonką swoią z przedsięwziętey do Drezna podróży.

Znany wędrownik Belzoni powrocił z Egiptu do Wenecyi, zkąd po odkrytey kwarantannie uda się do oyczystego miasta Padwy, a potem do Anglii.

Poseł Francuzki przy Dworze Rzymskim Hr. Blacas, każe przed świątynią Wenery i Roma na przeciwko Koliseum kopać, dla odkrycia prawdziwego położenia prowadzących do niey wschodów. — Xiężna Borghese przyszła iuż do zdrowia i przyymuie znowu w domu swoim kompanije.

Angielska eskadra Adm. Freemantle zawinęła do Neapolu.

Z Stambułu d. 10 Listopada.

Wczoray z rana odbył się zwyczayny dywan wypłat, po którym W. Sułtan przyiął Elhadsch Szeryfa Mehamed, deputowanego od Buchara, krainy zostaiącey pod rządem Chana i nie zależącey od Perssyi. Poselstwo to nie ma innego celu iak tylko złożenie winnego hołdu Sułtanowi Mahmud, iako naywyższemu Kalifowi. Mieszkańcy tey krainy są prawdziwemi unitami i poważanem od tuteyszych Muzułmanów, ponieważ do ich należą sekty, nie zaś do wyznawaney w Perssyi Alego. Porta dostarcza im Xiąg religiynych i prawnych.

W Syryi zaszły znowu mocne zaburzenia. Bassa Diarbebu Behram zmuszony został do ucieczki. Wszyscy Baszowie okoliczni odebrali rozkazy do wprowadzenia go na mieysce iego urzędowania i ukarania buntowników.

Przybyła tu liczna deputacyia od mieszkańców wszelkiego stanu i religii z Albanii z zażaleniami przeciw tamteyszemu Veli Baszy (synowi Ali Baszy Janing) o rozpustę i zdzierstwa wszelkiego rodzaiu.

Panuie tu teraz powszechny niedostatek wody; wszystkie studnie powysechały. W Wezyr udał się niedawno osobiście do wszystkich wodociągów, dla przedsięwzięcia potrzebnych środków. Do tego złego miesza się ieszcze innne, to iest morowe powietrze, które o tey porze zwykło ustawać, a przynaymniey się zmnieyszać; lecz tego roku przeciwnie się dzieie. Wszystkie szpitale zapełnionne są choremi i naywięcey w tym roku umiera na tę chorobę Franków.

Przy zaczenaiącey się prenumeracie na Gazetę Krakowską od 1go Stycznia 1820 uprasza Redakcyia Łaskawych Czytelników o wczesne się zgłaszanie.

DODATEK DO Nro 103. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 26 GRUDNIA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Paryża d. 8 Grudnia.

Posiedzenie izby deputowanych d. 6 było nader burzliwe; rozstrzygane na niem bowiem było pytanie: czyli P. Gregoire może bydź członkiem izby lub nie? Po długich sporach postanowiła nakoniec izba większością głosów, iż nie może bydź do zgromadzenia deputowanych dopuszczonym. — Tak więc, wyraża gazeta Francuzka, zakończyło się pamiętne to posiedzenie. P. Gregoire uznany został nietylko niezdolnym do obrania z departamentu Isery deputowanym, ale nawet do zasiadania w izbie. Honor Francuzki iest uratowany. Nieśmiertelna niech więc będzie chwała mowcom, którzy okazali obrzydzenie przeciw Królobóycom i zatarli plamę, którą pewna partyia chciała ieszcze raz w oczach Europy ściągnąć na Francyią.

Xiże Richelieu przybył tu d. 3, a nazaiutrz miał długie osobne posłuchanie u Króla.

Margr. de Latour - Maubourg obiął już Ministerstwo woienne, i miał d. 6 prywatne posłuchanie u Króla.

Xięgarz Pankouke podał Rządowi dobroczynny plan wzaiemny przeciw pożarowi assekuracyi bibliiotek, składów dziennisów, xięgarń, drukarń, składów papierów, i t. d. pod tańszemi warunkami od zwyczayney assekuracyi.

Mówią, iż Król ułaskawiaiąc P. Lavalette, darował mu winę śmierci, na którą był skazany, i żona tylko i Anglik Wilson, przez dopomożenie mu do ucieczki, od niey go wyratowali, i dozwolił mu wrócić do Francyi, przez co godna ta szacunku małżonka z nieszczęśliwego położenia wyrwana zostanie. — Przywołany z wygnania Jenerał Grouchy oczekiwany iest w swey wiosce przy Kaen.

Zycie Marszałka Ney wyszło teraz w Hiszpańskiem tłumaczeniu.

W Lyonie, Dijon i w wielu innych mieyscach ułożone i podpisane zostały prośby o utrzymanie konstytucyi i wszystkich iey urządzeń.

Architekt Duillar w Nant wynalazł sposób zapewnienia płótna i iedwabnych materyy przeciw spaleniu się, który nie zmienia ani ich farby, ani gibkości. *Za-*

prawione tym sposobem materyie nigdy się nie spalą, ale tylko przez długi czas w ogniu tleć na wągiel będą.

Sprowadzone do Francyi przez PP. Ternaux i Joubert Tybetańskie kozy, dały powód do pytania, czyli wełny z krajowych kóz nie możnaby także do pewnych robot użyć. Z 14 departamentów nadeszły odpowiedzi, iż starać się będą użyć iey i onę ulepszyć.

W Brest był d. 1 b. m. okropny wicher. (Takiż panował dnia tego w Anglii, Niemczech, i t. d.

Niedawno na placu karuzelowym o godzinie 10 w wieczor dobrze ubrany człowiek zaczepił pewnego przechodnia temi słowy: " Mości Panie, iestem złodzieiem, ale złodzieiem honoru; nie obawiay się więc i poydź zemną na ulicę S. Honoryusza, gdzie zatrzymałoby WP. dwóch moich przyiaciol, lecz proszę odday mi pierwey dwie trzecie części maiącey przy sobie gotowizny. Przechodzień sięgnął do kieszeni, dobył 6 pięciufrankówek i oddał złodzieiowi. Ten wziął z nich 4, a dwie oddał mu na powrót, mówiąc: " Widzisz WPan, iż iestem człowiekiem honoru.,, Odprowadził potem przechodnia na ulicę S. Honoryusza, gdzie w rzeczy samey stało dwoch ludzi, i na danym znakiem oddalił się z niemi.

Jedna z gazet tuteyszych zawiera następuiące osobliwsze doniesienie: Między Cesarstwem Marokańskim i pewnem Europeyskim Mocarstwem zachodzą układy o otworzenie drogi handlowey do Tombuktu i Sudan. Angielski radźymie, opatrzony listami bezpieczeństwa do Arabow, zeikow Sahary i Biledu gerid, ma zatrudnić się wynalezieniem tey drogi. Przedsięweźmie tę podróż z pałacu Taflet na zwierzęcu Hiaires (które Adams w swey podróży morskiey opisał.)

Z Londynu d. 2 Grudnia.

Król żyie ieszcze, ale dogorywa.

Na zapytanie w izbie wyższey czyli Rząd ośmyśli żądać cofnienia zapadłey na przeszłych posiedzeniach ustawy względem zawieszenia wypłat w gotowiznie banku, odpowiedział Lord Liwerpool, że takowe wypłaty nastąpią od 1 Lutego r. p.

W izbie niższey Lord Castlereagh wniosł o pomnożenie siły morskiey, którą 2000 pomnożono, to iest będzie wraz z żołnierzami morskiemi 23,000 majtkow.

W Londynie na żądanie wielu mieszkańcow zwołane bydź ma powszechne zgromadzenie ludu, dla naradzenia się nad wniesionemi do parlamentu pięciu nowemi billami.

Jozef Bonaparte kupił w Filadelfii piękny dom, i posłać miał do Europy dyiament, za który zaręczyć sobie kazał w Ameryce 80,000 piastrow. Podług listow prywatnych nie było tego roku nawet śladu żołtey gorączki w Filadelfii, tak iż od 20 lat niezna to miasto rzeczoney choroby. Nie było iey także i w Bostonie, a w Nowymiorku więcey się iey lękano, nizeli dokuczyła. Badacze natury dowodzą, iż żołta gorączka nie wszczena się sama z siebie w Zieinoczonych kraiach; ale bywa przywożona. Tego roku przywiezioną została z zachodnich wysp przez okręt do Baltimore.

Pisma Amerykańskie zawieraią następuiące urzędowe doniesienie od woy-

ska Bolivara: Całe nieprzyiacielskie woysko w Nowey Grenadzie znayduie się w naszey mocy. Jenerał Barreyro, naczelny Wódz, został na placu boiu przez Woltyżera od Iszego pułku nazwiskiem Marting schwytany. Drugi dowódzca, Pułkownik Ximenez, dostał się także w naszą niewolą. Prawie wszyscy officerowie od głównego sztabu i niżsi, tudzież 1600 żołnierzy, wraz z bronią, taborami, działami, końmi, &c. znaydują się w naszey niewoli. Nie uszło z bitwy iak około 50 ludzi konnicy.—Po tem zwycięztwie cała nowa Grenada znayduie się w ręku powstańcow.

— D. 3 —

Wczoray zaszły długie spory w obu izbach parlamentu. Lord Sidmouth proponował w wyższey izbie, aby bill przeciw cwiczeniom robienia bronią podzielic na dwie części, i część tycząca się zabrania broni naypierwey uchwalić, a potem drugą zabraniaiącą cwiczeń. Minister ten oswiadczył, iż odebrał z wielu mieysc doniesienia, które wymagaią nagłego uchwalenia obu tych części billu. W wielu powiatach odbywaią się z wielką usilnością cwiczenia i zaopatruią się w broń. Kilku Lordów popieraiąc wniosek Ministra, dodali, iż w północney Anglii urządzony iest zbroyny rokosz. (*) Xże Sussexu (Królewic) oświadczył, iż lubo nie pochwala zwyczaynych środków Ministrów, iest wszelako za przyięciem obu części powyższego billu. Nastąpiło więc drugie iego odczytanie, a dziś będzie roztrząsany.

W izbie niższey trwały spory względem billu przeciw buntowi aż do godziny w pół do czwartey z rana. Nakoniec większością 351 przeciw 128 głosów uchwalono powtórne iego odczytanie, tak iż opozycyia utraciła znowu 22 głosów, a więcey ich zapewne ieszcze utraci.

Uważaią, iż tak w Anglii, iako i we Francyi powiększa się ciagle liczba umiarkowanych, którzy chcą wstrzymać potok rokoszu.

Z Bruxelli d. 11 Grudnia.

Głoszą tu, że Baron Capellen zastępuie w Ministerstwie spraw zagranicznych P. Nagell, a Jenerał Krayenhoff w Ministerstwie woiennem P. Aubromé.

W Zierchsee w Zelandyi po 22 latach odbyło się pierwszy raz d. 22 Listopada nabożeństwo o pomyślne rybołowstwo, które dawniey odbywało się corocznie i znowu odbywać się będzie.

Uwięzienia w Amsterdamie nastąpiły na żądanie osciennego Mocarstwa; pomiędzy uwięzionemi znaydować się ma ieden znakomity cudzoziemiec.

Od brzegów Menu d. 12 Grudnia.

Król Wirtembergski zwołał zgromadzenie stanów na 15 Stycznia r. p. do miasta Stuttgard. Do zwoławczego wyroku

---

(*) Hr. Derlington, Lord namiestnik hrabstwa Durham i należący do strony Wigów, donosi, iż wzdłuż Tyne pokazało się 14 do 15000 ludzi zbroynych, którzy zniewolili wielu bogatych właścicielów do schronienia się do Newcastle. Podobnież rokosze, wyraża donoszący, urządzaią się w hrabstwach Durham, Northumberland i w okolicy Glasgowa, i lękać się należy, aby do tey chwili cała północna Anglia nie stanęła pod bronią. — Hr Strathmore potwierdza powyższe doniesienie. W owey okolicy, wyraża, wszyscy ludzie kopalni węglowych podzielonemi są na kompanie po 20 ludzi, maia swoich dowódców; iest ich do 14,000 i czytaią powszechnie pisma Republikanin, Bicz czarny, i t. d.

dołączona iest instrukcyia względem obiorów. — Gazeta Sztuttgardska Przyiaciel ludu, wyraża, iż stosownie do konstytucyi Wirtembergskiey, żaden urzędnik kraiowy nie może bydź w swoim obwodzie obrany deputowanym. A zatem żaden Minister, żaden członek tayney rady, i t. d. nie będzie w mieyscu swoim członkiem stanów obrany.

Pełnomocnik nabywców dóbr Westfalskich, Doktor Schreiber, podał także teraz przełożenie Xciu Metternichowi w Wiedniu, upraszaiąc go o załatwienia sprawy rzeczonych nabywców na teraźnieyszym kongressie.

Podług listów z Moguncyi środkowa śledcza kommissyia znayduie się iuż w prawdzie w zupełności, ale nie rozpoczęła ieszcze właściwych swoich działań, ponieważ oczekuie instrukcyy od kommissyi seymu związkowego z Frankfortu.

Naywiększe stopnie Zimna

					°
Dnia 19 Grudnia r. b.	Stopnie Zimna				10,4
— 20	—	—	—	—	11,6
— 21	—	—	—	—	12,6
— 22	—	—	—	—	7,8

TEATR NARODOWY.

W przyszły Wtorek to iest: d. 28. Grudnia 1819 roku. Na BENEFIS *Józefa Gołaszewskiego*, danaą będzie pierwsza Reprezentacyia nowego Drama w 4 Aktach z Francuzkiego P. na *Monvel* pod nazwiskiem: STRASZLIWA TAIEMNICA czyli: ROZBOYNICY Z GOR PIRENEYSKICH

DONIESIENIA

Lubo w Mcu Wrześniu b. r. do publiczney wiadomości podano było, iż Węgli kamiennych z Kopelni w Tenczynku, cena zniżoną została tak: że korzec węgli dawniey Złp. 2 kosztuiący za Złp. 1 gr. 18 sprzedawany bydź miał; iednakowoż Dyrekcyia Jeneralna Górnicza w Hrabstwie Tenczyńskim przez J. W. Hr. Poteckiego ustanowiona celem powiększenia, sprzedaży tę Przes. Publiczności ogłasza d godność, iż od dnia 1 Stycznia 1820 węgli kamiennych grubych w naylepszem gatunku korzec po Złp. ieden gr. sześć tu w mieyscu sprzedawany będzie.

W Tenczynku d. 20 Grudnia 1819.

Fridrich Rieth.

Podpisany uwiadomia Prześwietną Publiczność, że w własnym Sklepie przy ulicy Floryiańskiey pod Nr. 547 dostać zawsze można nietylko wszelkiego gatunku pięknych, iasno i długo palących się świec łoiowych, ale i mydła po naymierniey szey cenie. Nie sądzi podpisany, aby Prześwietna Publiczność przenosić miała zagraniczne świece nad kraiowe, które bynaymniey nie są lepsze, a droższy kosztuią. Dosyć iuż za inne towary wychodzi z kraiu pieniędzy, a mało co wraca się za kraiowe nasze produkta, przez co czuć się nawet daie niedostatek pieniędzy; dla czegożby ieszcze i za ten artykuł, którego tu zawsze podostatkiem i taniey dostać można, i wyrabiany iest przez zamieszkałych tu fabrykantów przykładaiących się zarówno do konsumpcyi produktów kraiowych i ciężarów publicznych, wychodzić miały?

W Krakowie d. 23 Grudnia 1819.

Ignacy Ulrych, właściciel Fabryki świec łoiowych i Mydlarni.

Dnia 28 Grudnia 1819 r. o god. 9 ranney w Kazimierzu w Domu Nr. 89 w Sklepie w drodze exekucyyney sprzedane zostaną: sukna w roznych gatunkach w postawach, kawałkach, kazimierki, suknie, futra, felpy, krayki, kassa, i inne za gotową zapłatę, zaś

Dnia 5 Stycznia 1820 r. o god. 10 ranney w Domu Nr. 111 w Kazimierzu wypuszczone zostaną dochody w roczną dzierżawę; chęć kupna lub zadzierżawienia maiących, raczą się w oznaczonych czasie i mieyscu znaydować.

W Krakowie d. 23 Grudnia 1819 r.

Skorczyński, Kom. S.

U W A G I

O Podatku Konsumpcyynym, przedrukowane z Gazety Krakowskiey z dnia 16 Listopada 1817 Num. 92.

Ważną iest w każdym wolno rządzonym Kraju rzeczą, utrzymywanie Opinii publiczney przy prawych, a raz szczęśliwie przyiętych zasadach; mianowicie w owych okolicznościach, w których, albo prywatny interes, albo miłość własna, albo lekkomyślność w zmianach upodobanie maiąca, zamieszaćby chciały i mogły wyobrażenia proste o rzeczach w Klassach Ludu pracowitych, nie maiących czasu ni gotowości do rozbierania dokładnie materyy politycznych które się go tyczą. Materyia Podatkowania istotnie i naymocniey związana iest z dobrym bytem każdego Ludu; ta iest i teraz przedmiotem rozbiorów naypospolitszym; do tey więc ściągaiące się niektóre uwagi, które razem czynami blisko przeszłego Zgromadzenia Reprezentacyynego powodowały, przy nadchodzącym czasie nowego, podać do Gazety Krakowskiey z prośbą umieszczenia ich przedsięwziąłem. A umieszczenie ich w teyże Gazecie tem łatwiey otrzymać spodziewam się, i tem potrzebnieysze bydź rozumiem, że *Gazeta Lwowska* donosząc o czynach przeszłego owego Zgromadzenia, mniey - więcey dokładnie, podług ducha i sposobu widzenia rzeczy tuteyszego swoiego Korrespondenta, z przymówieniem nadto bezpiecznem Rządowi, Reprezentacyi kraiowey i iey Kommittentom o niewiadomość Zasad zdrowey Ekonomii polityczney i postąpienie przeciwko tymże, umieściłą w Nr. 51 pod d. 29 Marca r. b. doniesienie, którego ważnieyszą część tu przytaczam.

" *Kraków* — Na ostatnich posiedzeniach Zgromadzenia Reprezentantów tego wolnego Miasta odprawionych 8go i 10go Marca, przyięto iednomyślnie osobisty Podatek Klassyczny, w mieysce zniesionego Podatku konsumpcyynego. Niedobór (*deficit*) wynikaiący przez zniesienie podatku konsumpcyynego, wynosi, po odtrąceniu uchwalonych oszczędzeń, 58,000 złp. które wpłyną z podatku Klassycznego.... Do naygodnieyszych uwagi rospraw, należy bez wątpienia *zniesienie podatku konsumpcyynego* i zastąpienie go podatkiem Klassycznym. Przeciw zniesieniu tego Podatku możnaby nie bez przyczyny to zarzucić, *że w ustalonych Krajach Teoryia podatków ubocznych doświadczeniem iest potwierdzoną; a zatem wszelkie przeciw takowemu systematowi czynione zarzuty, zbitemi zostały.* To powinnoby także i *w Krakowie* mówić za utrzymaniem podatku Konsumpcyynego; i *należałoby było tylko obmyślec środki w celu zapobieżenia nadużyciom, które się w pobor tego podatku wcisnęły.* Jednakże żywe życzenie wszystkich Reprezentantów i ich Wyborców, zaraz podczas przełożenia projektu i w rosprawach względem niego, wynurzyło się tak iednomyślnie i stanowczo, iż wszelkie opieranie się byłoby bezowocnem zostało. „ i t. d.

Nie myślę tu wcale zbiiać tego twierdzenia: *że w ustalonych Krajach Teorya podatków ubocznych* (iakim także iest Konsumpcyyny od pierwszych potrzeb) *doświadczeniem iest potwierdzoną, a zatem wszelkie przeciwko takowemu Systematowi czynione zarzuty zbitemi zostały*: Ponieważ takie przedsięwzięcie, długiey bardzo teoryczne - praktyczney, i to nie jedney, potrzebowałoby rosprawy. To jednak muszę

powiedzieć: *nayprzód*, że chociażby ta *Teorya* była *doświadczeniem potwierdzoną*, nieszłoby zatem *iż iest nieomylną i prawdziwą.* Bywaią albowiem wypadki tak w rzeczach fizycznych iako i we wszystkich, których przyczyna nie iest wcale to, a przynaymniey to samo tylko, co *Teorya* wskazuie i naznacza. A cóż dopiero, gdy ta o którey tu mowa, dopiero iest *doświadczana*, a nie *doświadczeniem potwierdzoną?* — *2gie*, że Teorya podatków ubocznych od pierwszych potrzeb nie musi bydź ieszcze *nieomylną i prawdziwą*; ponieważ wielu gruntownie i z proffessyi znaiących iak dawne tak i naynowsze *Systemata* ekonomiczne, przystać na nię nie mogli i nie mogą: takiemi są Adam Smith, i naynowsi po nim, J. B. Say, Ch: Ganilh, Maubach i inni. — *3cie*, że gdyby nawet była *doświadczeniem potwierdzoną* w niektórych *ustalonych krajach*, nie bedąc iednak przyietą, ani we wszystkich ani co do wszelkich ubocznych podatków, nie idzie zatém, aby była takżeKrakowskiey Rzeczypospolitey potrzebną. — *Nareszcie też*, sam Korrespondent Redakcyi Gazety Lwowskiey nie powiedział: czyli Teorya owa potwierdzona iest doświadczeniem dobrem *dla Ludu*, czyli *dla Skarbu?* — Pewniey iednak my świadkowie bliscy, i dochodziciele rzeczy z obowiązku, twierdzić możemy, *że złem i szkodliwem dla Ludu*; ponieważ wiemy niezawodnie *z doświadczenia*, że Lud ościenny na nic bardziey dotad nie sarkał i nie żalił się nigdy, iak na *Akcyzy Konsumpcyyne*; i że zubożenia nagłego wielu Professyonistów w tem tu Mieście, inney żadney *większey* przyczyny nie było, *nad Konsumpcyyne pobory na pierwsze potrzeby życia nałożone.* Dla tego też po takowem *złem doswiadczeniu*, i niezawodnem w tey mierze przekonaniu, cała iednomyślnie Reprezentacya i iey Kommittenci, iak sam Korrespondent świadczy, *żywo życzyli* uchylenia tego szkodliwego podatku.

A kiedy Korrespondent Redakcyi Lwowskiey śmiał twierdzić, *że Podatek Konsumpcyyny byłby dobry, gdyby tylko obmyślono środki zapobieżenia nadużyciom w pobieraniu onego;* dał przez to powód do sądzenia, iż on, albo iest jednym z pomiędzy tych, których podatek takowy niedotykał *bezposrednio*, albo iż nie był nigdy i niechciał bydź bliskim dochodzicielem tych nadużyciów, o których napamięć rosprawia; bo pewnie za niepodobne do poprawienia po ludzku, byłby ie sam poczytał.

Tym czasem, nie zawadzi ieszcze napomknąć, że te tak zachwalone *uboczne podatki*, zeszpeciły Architekturę facyat domów w Miastach Angielskich, zepsuły wewnętrzną nawet w nich wygodę; a u nas, naypięknieysze mieszkania zamieniły po części w dymne piekarnie. Tam okien, u nas kominów, potrzebną wielość zmnieyszyć wolono, byle uniknąć ciężaru *przednich ubocznych* podatków, *podymnego i okiennego.* (*)

Ale przeydźmy do rzeczy ważnieyszey, naszego przedmiotu w prost się tyczącey; to iest, do wystawienia zasad i pobudek rzeczywistych, któremi się powodowała Reprezentacya Krajowa w dogodzeniu woli powszechney Współobywatelów Kommittentów swoich, względem przedmiotów Podatku i Skarbu, a w szczególności względem uchylenia Podatku Konsumpcyynego. Te przeto były takowe:

(*) *Niektórzy kłada ie między gruntowe. Dano się było z tem słyszeć; że nic sprawiedliwszego nad podatek od okien, bo one są skazówką wartości Domu i dochodów z niego: iabym zaś mniemał; że dziury przypadkowo podług woli Architekta lub fantazyi i przemiiaiącey potrzeby Właściciela w murze wybite, nie mogą bydź nigdy pewną i z rozsądkiem zgodną skazówką podatkowania. Sama tylko miara i ścisły rachunek, iedynie pewną i zawsze trwałą* podstawą *podatku z wszelkiey Własności gruntowey bydź może i bydź powinny.*

1.) Ze każda Ustawa powinna z przyrodzonego celu swoiego dażyć do powszechnego dobra, nie przez nadwerężenie, ale przez ugruntowanie *porządku Moralnego* w Społeczności.

2.) Ze zatem każda Ustawa daiąca powód, a tem bardziey daiąca łatwość podlegaiącym iey do gwałcenia tego *Moralnego porządku*, to iest do występku, iest koniecznie zła i szkodliwa.

3.) Ze Podatki nie są dla Rządu, ale tylko dla rządzonego Ludu Potrzeby więc Społeczności rządzoney, nie zaś zachcenia administruiących też potrzeby, lub samowolność Prawodawców, miarą ich bydź powinny.

4.) Ze zatem *możność napełnienia Skarbu publicznego nayobfiiciey przez iakowy Podatek*, nie iest bynaymniey cechą jego *dobroci*: ani *sama tylko możność dostarczania go przez płacących*, nie iest cechą iego *godziwości*.

5.) Ze przeto ieszcze, *ani wpływanie podatku do Skarbu ustawiczną kapaniną* niby dla zapomagania go bez przerwy, nie zaś oznaczonemi tylko ratami; nie może bydź równie dowodem jego *dobroci*: bo Skarb ma, i mieć zawsze powinien regulowane wszelkie administrowane przez siebie potrzeby i wydatki; ani nad te, gromadzić i zatrzymywać w Skarbie pieniędzy, nieprzystoi.

6.) Ze uciążliwość podatku iakiego *razem wziętego*, miarą iest jego niegodziwości: a zatem

7.) Ze czyli to kapaniną codzienną składany pobór, iak iest Konsumpcyyny, czyli razem oddawany oznaczonemi ratami inny iaki; *iak skoro przewyższa możność daiącego*, iest zawsze zdzierstwem, a pierwszy staie się ieszcze w tym razie podobnym do szpetnego lichwiarstwa. — Mogłżeby bowiem lichwiarz biorący 100 od sta, tem się usprawiedliwić, że nie iest uciążliwym dla dłużnika, ponieważ nie razem *sto* rocznie, ale tylko *po dwa procentu na tydzień* od niego bierze?

8.) Ze równo-proporcyonalny rozkład Podatku na Kontrybuentów, oprócz *gruntowego i z dochodów determinowanych*, iest uroieniem: naynieproporcyonalniey zaś i *na szkodę tylko Kontrybuentów bez pożytku dla Skarbu* wypada podatek Konsumpcyyny, mianowicie na pierwsze potrzeby życia nakładany. (*)

(*) *Tę naywiększą nieproporcyonalność w podziale ciężaru podatku* **konsumpcyynego**, *obiaśnić mogą następuiące uwagi:*

a) Ze ludzie poiedynczo uważani, lepiey od drugich trawiący i więcey trawić potrzebuiący, płacić naywięcey tego podatku są przymuszeni: a zatem ci go naywięcey płacą, którzy siłami ciała naywięcey pracuią; to iest, pospolicie naymniey maiętni, albo też nieszczęśliwi chorzy na wilczy apetyt.

b) Ze Rzemieślnik naprzykład iaki, z familią i czeladzią uważany, który z zarobku rąk ode dnia do dnia się utrzymuie przymuszany iest tyle składać Konsumpcyynego podatku za pierwsze życia potrzeb *ile maiętny iaki kupiec, lub inny bogaty mieszkaniec równie liczny dom utrzymuiący*, względnie do tychże samych pierwszych potrzeb. *A może pierwszy, to iest Rzemieślnik, opłaca ieszcze więcey, z przyczyny, że pańskie podniebienia i żołądki przenoszą delikatny drób, zwierzynę, i zagraniczne napoie, a nawet samę wodę, nad mięsiwa iatczane, piwo krajowe i wodkę, i tym podobne dla pracowitey klassy nieodbite krajowe artykuły.*

Pod tę samę rubrykę porownania wniyść może Wdowa z kilkorgiem dziatek *na ograniczonym zostawiona funduszu, o tudaż inna Osoba, posiedzicielka znacznego maiątku. Albo owe Klasztory maiętnych Franciszkanek u S. Jędrzeia; a nędznych Karmelitanek na Wesołey, lub Dominikanek na Gródku; iednaką prawie liczbę Zakonnic, co i pierwsze żywiących.*

c) Ze wiele iest poiedyńczych Osob których mienie przenosi sto i więcey razy maiątek i fundusz do życia ni iednego Professyonisty obłożonego liczną familią; a przecież pierwszy, ledwie dziesiątą część tego do Skarbu wnosi, co tamten w podatku konsumpcyynym opłaca. Znayduie się też i takich nie mała liczba, którzy przy niepośl. nich maiątkach nie wiedzą co **kosztuie funt mięsa i kwarta piwa**, ***mało kiedy własną sztukę mięsa iadaiąc***, *ale i nigdy.*

9.) Ze w wymiarkowaniu podatku iakiegokolwiek, *przyzwoiciey ieſt zoſtawić przy iakicy's korzyści Obywatela i Mieszkańca, który go daie*, gdzie dokładnie wyrachowanym bydź nie może; a niżeli zostawiać korzyści poborcom i oszukiwaczom bez dobra Skarbu, a ze szkodą daremną płacącego. Co właśnie ostatnie, wypadkiem ieſt nieuniknionym Podatku Konsumpcyynego.

Uważano albowiem, że gdyby na każdą głowę z ogólney ludności Miaſta Krakowa 18,000 głów wynoszącey, 3 grosze tylko podatku tego dziennie przypadło, tedy Skarb powinienby był pobierać 36,000 Czerwonych Złotych, czyli 648,000 Złp. — kiedy tym czasem cały ten nayuciążliwszy i nayprzykrzeyszy haracz nie przyniosł Skarbowi więcey nad 194,000 Złp. — Dwie więc przeszło trzecie części, kto wie czy nie drugie tyle, w iſtocie samey zniknęło w przeniewierſtwach, i w defraudacyach Osób wproſt płacących podatek; a prócz nich wszyscy inni Obywatele ponosili zupełny jego cięžar w górnac... d... ożyznie pierwszych potrzeb, tak iakoby w rzeczy-samey opłacone były:—kiedy tym czasem i owi sami *defraudanci* przez uſtawiczne datki, przez niemogące bydź częſtokroć uſtaione Kontrabandy i oszukańſtwa, a razem przez ubywaiący odbyt i zarobek, kapieli.

10.) Ze każdy pobór niemogący mieć iak nayściśleyszey i oczywiſtey *Kontroli*, a do tego ieszcze nieoznaczony ſtałemi ratami co do ilości podatku i co do czasu, musi bydź *arbitralnym*, od woli i namiętności poborców zależącym: a każdy *pobór arbitralny*, nayniezn0śnieyszy ieſt i nieludzki. — Takim poborem będąc Podatek konsumpcyyny, narażał Kontrybuentów na uprzykrzenia w obrachowaniu, dozorowaniu; a poborcom otwierał niedocieczone drogi i łatwość do korrupcyi i przeniewierſtwa.

11.) Ze w Podatku konsumpcyynym tyle znayduie się *exaktorów* jego nieodpowiedzialnych, nad całym Ludem dowolnie przewodzić mogących, ile ieſt Proffessyoniſtów i ludzi *wproſt tenże podatek opłacaiących* przez ręce Officyaliſtów Skarbowych. — A ſtąd powſtaie *nałogowe zdzierſtwo*, nayprzód pomiędzy bezpośredniemi Kontrybuentami i resztą ludu, a naſtępnie między wszyſtkiemi klassami ludu zarabiaiącemi nawzaiem; *zdzierſtwo nieoznaczone* i granic niemaiące, wymawiaiące się nieoznaczonością podatku i wszyſtkich z nim związanych ſtrat i ucisków. — Z czego naſtąpić musi koniecznie *nagłe uſtanie przemysłu i handlu*; bo ze wszyſtkich ſtron lud się brać musi do *oszczędności*, uymowania sobie w wielu rzeczach, a nawet obchodzenia się bez nich całkiem. — Jeſt to ſtraszliwa

---

d) Zc nakoniec, Instytuta z dobroczynności utrzymuiące się, *podatek konsumpcyyny dotykał, za który, większa liczba potrzebuiących wsparcia, albo poświęcaiących się usłudze nieszczęśliwych utrzymaćby się mogła.* *Co także do* Zgromadzeń zakonnych z iałmużny żyiących, *zaſtosować się może.*

e) Była i na to zwrócona Reprezentantów uwaga, że żebrak nawet po prośbie chodzący, za swóy dzienny posiłek przykładał się do podatku konsumpcyynego trzema *lub* czterema groszami; *i że zatem w całorocznym podatku składał 36 do 48 Złp.! Za Rządu Auſtryiackiego, Obywatele tylko* fassyonuiący się *w Mieście z czyſtego dochodu* Czterechset Reńskich *tak znaczny podatek opłacili; a takich nie było pewnie w ten czas tyle, ile teraz było w Mieście żebraków: W Klassyfikacyi zaś Osobiſtego Podatku świeżo poſtanowionego, po zniesieniu Konsumpcyynego, ledwo na Klassę naywyższą tak wielka opłata przypadnie.*

Temi uwagami przekonali się Reprezentanci *i ich* Kommittenci, *że nie było Podatku* nieproporcyonalnieyszego *nad Konsumpcyyny. A po tém wszyſtkiem, nie zdawało im się rzeczą do uszczęśliwienia Rzeczypospoltey bydź potrzebną, aby dla nowey niektórych Ekonomiſtów Teoryi, dla dogodzenia niektórym interessowanym albo uprzedzonym iéy przyiaciołom i chwalcom, tych Obywatelów którzy krwawo pracuią na lepszy posiłek*, skazać koniecznie na same ziemniaki i wodę; *a owych których z łaski losu ſtaćby było mogło bez podatku konsumpcyynego na lepszy iaki przysmaczek, zdegradować gwałtem na samą pieczenią wołową i ſlaki.*—

kleska dla kraju, którego mieszkańcy niekorzystaią nic albo bardzo mało *z handlu czynnego zewnętrznego*, i niewiedzieć czyli i kiedy korzystać z niego będą! Jest to razem prawda wyciągniona z aktualnego stanu Miasta tego, o którey naylepiey wie i zaświadcza klassa industryyna jego Obywatelów.

12.) I to ieszcze powodem dla Zgromadzenia Reprezentacyynego było do uwolnienia od konsumpcyynego podatku pierwszych potrzeb życia, żeby każdy *Cudzoziemiec przemyślny* udaiący się na Ziemię tego Wolnego Kraju, znalazł na niey to coby go przynęcać mogło, a nic odrażać od niey: to iest, aby znalazł łatwieyszy sposób utrzymania się tu niż w własney Oyczyźnie, albo przynaymniey żeby na kosztownieyszy i trudnieyszy nie trafił.

Przeto nie mogła przeważyć nad tę zasadę dawana od niektórych podatkowi onsumpcyynemu zaleta z tey miary, *że on nietylko Krajowca ale i Cudzoziemca przybywaiącego do Miasta dotyka*; bo *nayprzód*, każdy iakikolwiek podatek, zawsze ostatniego Konsumenta, to iest takiego który *wydaie a nie zarabia*, dotyka ostatecznie, a każdego innego Konsumenta koleyno, ale przynaymniey tem *lżey* im sam podatek iest *lżeyszy*. — Bo *powtóre* nie naypięknieyszy by to był taki sposób zapraszania do nas *Cudzoziemców:* " Prosiemy was Panowie Zagraniczni, raczcie do nas przybywać, u nas mieszkać i osiadać, bo my tu opłacamy bardzo ciężki i bardzo uprzykrzony *Podatek Konsumpcyyny*, radzibyśmy z was co odbić, i na was zwalić cząstkę ciężaru żeby nam się ulżyło. „!! — Bo *nakoniec* nie przyszliśmy ieszcze do tey *niezawisłości* od łaski chcących u nas osiadać, albo z nami przez iakiś czas przemieszkiwać, gdyby nawet nieczynnych ale maiętnych *Cudzoziemców*, żebyśmy ich oziębłe odpychać mieli od siebie, i za nic poczytywali *iakie takie Sumki* przez nich w cyrkulacyą mogące bydź puszczone, i w ubogim naszym Kraiku zostawione; a które, bardzo są w stanie wynadgrodzić Miastu i jego Okręgowi marne korzyści, przez Systema Konsumpcyyne mogące z nich bydź wyciśnione, i to, na zysk prywatnego tylko zdzierstwa, nie Skarbu.

13.) Po wszystkich ogólnieyszych Zasadach, zwrócili wzgląd Reprezentanci na szczególne i osobiste dobro Współ-Obywatelów i Kommittentów swoich: i nie mogło uyśdź ich uwagi, *że Podatek Konsumpcyyny na pierwsze i głównieysze potrzeby życia ciężący*, iest *niszczącym nieuchronnie* tak Professyonistów, iako i wszystkich mniey maiętnych Mieszkańców, *przez wielkość swoię*. Professyonista albowiem iaki, w 12 głów tylko familii uważany, rachuiąc dla niey żywność w *Mięsie*, *omaście*, *legumínie*, *piwie*, *wodce*; rachuiac opędzenie domowych potrzeb w *łoiu*, *mydle*, *obuwiu*, płacił z przyczyny *Konsumpcyynego* równym na dnie rozkładem przynaymniey 2 Złp. co czyni rocznie 730 Złp.

Któryż Prawodawca w tém tu mieście, a podobno i samém Królestwie, odważyłby się śmiele i bez zakrztuszenia się taką Ustawę dyktować — "Niech Rzemieślnik i wszelki Professyonista nie maiacy inney własności prócz osobistey, i trochy ruchomości, którey zyskiem ma żyć utrzymywać się i dorabiać na starość dla Dzieci, ich Matki i siebie, płaci rocznie do Skarbu od pierwszych potrzeb 700 Złp. „

Cóż dopiero, kiedy się ieszcze pomyśli, że tenże sam Professyonista, ten sam Rzemieślnik, z przyczyny tego podatku i innych także dotykaiącego, dawać musi większą płacę Czeladzi, kupować drożey materyał i każde narzędzie do swego przemysłu i handlu; drożey opłacać mieszkanie i wszelkie inne wygody

życia i utrzymywania się; które, chociaż pod konsumpcyyny podatek nie są podciągnione, z przyczyny iednak jego są droższe? — iakiż to haracz z dodania tego wszystkiego razem wyniknie; — iak ogromnym to wszystko iest *procentem opłacanym od mizernego kapitału*, któren nasz Professyonista w swóy przemysł kłaść bywa w stanie!

Cóż mógł przeciw tak oczywistéy i bliskiéy prawdy rachubie, mało ważący zarzut, — "*że nikt nie czuie ciężaru téy opłaty, bo oddaiac ią codzienną kapaniną, nie wie prawie o tém że ią daie?*

Ta to owszem zdradliwa *nieznaczność* opłaty, ta *kapanina*, tém pewniey zawsze niepostrzegaiących się do zniszczenia doprowadza, im nieznaczniey i iakoby bez ich wiedzy pogorsza ich mienie; a nie umieiącemu nieszczęściem dobrze rachować, dobrze i zawczasu stosunków między zmieniaiącym się przychodem i wydatkiem porozumieć, nie jednemu Professyoniście, przy ostatnim dopiero upadku dało się poczuć że iest w ubostwie. — Cóż bowiem, mowiąc rozsądnie, za różnica iest straty, pomiędzy zgubionym razem 1000 Złp. na końcu roku; albo zgubionym, przez wybieranie niewierney reki po 3 Złp. co dzień ze Skrzynki, w któréy ta Sumka była złożona? (*) — Cóż za ulgę przynieść może biednemu Professyoniście w rzeczywistym jego niedostatku ta uwaga, *że on nie razem, ale potrochu tracił?* — Była to tedy prawdziwa *Konsumpcya*, która *bez wiedzy* także prawie chorego, i z *nieznaczną sił utratą*, do grobu go prowadzi.

Również, za hazardowne raczey przypuszczenie, niż za podobieństwo do prawdy, poczytano owo także twierdzenie, — *że każdy Professyonista w czystym zarobku dziennym odbierze od Konsumentów to, co codzienną kapaniną Skarbowi* (czyli raczey zdzierstwu) *sam opłacać musi.* — Możnaż mu albowiem rozsądnie ręczyć *za codzienny odbyt i za codzienny zarobek*, w Mieście nieludném, zubożałém, w stanie biednym jego Mieszkańców, w oszczędności poniewolnéy, będącéy wypadkiem powiększaiącey sie drożyzny; a przeto, w stagnacyi przemysłu i handlu? — Możnaż mu śmiele obiecywać że będzie miał, bez konieczney potrzeby dłużenia się, fantowania i płacenia lichwy, gotowiznę *codziennie* na utrzymanie domu; a *każdego czasu*, na towar i materyały mu potrzebne, zabrawszy mu tak znaczne na to wszystko fundusze?

Uwagi takowe stwierdzone widokiem dosyć częstym upadaiących familiy Piwowarskich, Gorzelniczych, Rzeźniczych, Piekarskich i t. p. nie dały wątpić więcey że *Podatek Konsumpcyyny* równie mszczącym był tych którzy go *wprost* opłacali Skarbowi, iako i Konsummentów wszelkiego innego przemysłu i klassy. I tak bydź było powinno: ponieważ Professyoniści wprost go płacący, względnie do innych swoiey professyi obcych potrzeb, byli podobnież Konsumentami.

Przekonano się zatém; iż inne uciski których doznało to Miasto, mogły tylko przyspieszyć upadek i nędze biednych jego Mieszkańców; ale że sama *Konsumpcya* byłą pierwszą i istotną klęską, która ią poczynała, i że sama prędzey czy późniey do spełnienia iey była dosyć wystarczaiącą. Z przemiaiących albowiem i przypadkowych klęsk bywa powstanie; ale z ciągle i ustawicznie trwaiącéy, nieuchronnie nastąpić musi zniszczenie.

(*) *Przypomnieymy sobie ieszcze w tem mieyscu, co się powiedziało wyżey w uwadze 3ciey, o* Lichwiarzu.

14.) Zastraszaiąca równie była *niemoralność* z tego systematu podatkowania powstaiąca. Upoważnia one bowiem zdzierstwa, robiąc ie potrzebnemi, i zniewala Rząd do patrzenia na wzrost i wzmaganie się onych przez szpary, aby lud darty na pierwszych życia potrzebach i wygodach, oganiał się iak mógł niedostatkowi i biedzie:

Co ieżeliby miało bydź wolno zdzierać bezkarnie na Kapitale swey pracy, dla wzaiemney tylko pomocy w Społeczności łożonym; z przyczyny ciężącey na niego opłaty? czemużby nie miało bydź wolno i lichwić bez ograniczenia, na tym samym fundamencie? — Bo iakże Prawodawstwo daiące nieiako przykład i *inicyatywę* takowego bezprawia, może się odważyć powściągać od niego prywatnych, bez zadania że tak powiem samemu sobie policzku?

Ale ieżeli Kapitał przemysłu, nie może przez żaden sposób tyle powrocić ile zdzierstwo zabiera; iakże okropnych skutków oczekiwać potrzeba z tak potarganych ogniw Społeczności, którą iedna tylko pomoc wzaiemna stworzyła, spaia i utrzymuie? Naymnieyszym złym skutkiem w sobie, ale nayſtrasznieyszym dla Miasta, byłoby wynoszenie się ludności iego z pod uciążliwych Ustaw gdzie indziey: co też iuż zaczynało się dziać po części.

Wróżba owa niektórych, *że drożyzna przez zniesienie Podatku Konsumpcyynego nie ustanie, dla złych nałogów Mieszkańców Miasta tego*; *a tatem, że żadne dobro zamierzone z uchylenia go, dla Klass pracowitych i naymnieу maiętnych nie wyniknie*, była widocznie przywidzeniem, była niegodnym liberalnego umysłu przekąsem; była co większa uwłaczaniem dobréy checi i czuwaiącey Opiece Rządu nad dobrem Ludu, a nie żadnym dowodem mogącym zastanowić Reprezentacyą w swym czynie. — Sądziła bowiem słusznie; że, czyliby Rząd zapobiegaiąc wkorzenionemu nałogiem zdzierstwu, postanowił *przyzwoitą taxę* targowa na tę potrzeby z którychby opłata zniesioną została, a *dopilnował nayściśley, iak powinien*, aby iey przedaiący posłusznemi byli; czyliby mu się zdawało przestać na samey Konkurrencyi chcących i mogących używać korzyści, uwolnionego z więzów Konsumpcyynych przemysłu; musiałaby się w każdym przypadku i niewątpliwie ustanowić umiarkowana cena pierwszych do życia potrzeb, z korzyścią nawet *wyboru w rzeczach* dla kupuiących, którey oni dotąd nie mieli, przy nieiakim *Monopolium* Professyonistów Mieyskich którzy podatek Konsumpcyyny podeymowali. (*)

(*) *Że w tym zaraz roku, po uchylonym podatku Konsumpcyynym, nie nastąpiła znaczna odmiana w cenie Artykułów tych potrzeb które on obarczał, to bynaymnieу nie ubliża w oczach każdego rozsądnego Człowieka, stałości przeszłey Reprezentacyi w zniesieniu tego podatku. I owszem, pożyteczność ustawy i prawość iey Zasad w naycupełnieyszem stawia świetle.*

Że albowiem cena pierwszych potrzeb życia i wygody, utrzymuie się wyższą w tym Roku, niż sobie obiecywano; przyczyna tego iest nieprzewidziana i niezwyczayna drogość zboża, a razem drogość bydła i trudność w dostaniu onego, Sto piędziesiąt *albo* sześćdziesiąt tysięcy *Wołów Ruskich, które dawniey byłyby były iedynie przedmiotem handlu zagranicznego, dziś na samę posługę transportów handlowych do Odessy są obrócone,* i *w tey posłudze prawie giną. Dla tego na Jarmarku Łeczyńskim, gdzie bywało po 20 do 30 tysięcy rogatego bydła na sam* S. Idzi, *tego roku, nie liczono go 3,000. Austryia i Prussy nie pozwalaia wyprowadzać bydła z swych Krajów. Żydzi wykupuią w całey Polsce* Skóry, Łoie; *a co większa w naszym Okręgu i u naszych Krakowskich Rzeźników, i wyprowadzaią ie z wszelką wolnością za granicę. Oto są przyczyny trwaiącey drożyzny: Oto przedmioty, godne rozmyślania i czuwania naszego Rządu, i które bez wątpienia całą uwagę Jego zaymuia. Że iednak ta drożyzna większaby ięszcze bydź była musiała w tym Roku, gdyby był trwał* pobór Konsumpcyyny; *i że, co do Artykułów Mięsa, Piwa, i Chleba nawet, iest z* pociechą dla mniey maiętnych *mnieysza, sam chyba upór tego nie uzna.*

15.) Zastraszaiącą ieszcze Reprezentantów była *niemoralność*, pod innym względem z podatku Konsumpcyynego wynikaiąca. Daie on albowiem powód Officyalistom do rozlicznych niedocieczonych *prewarykacyy*, a płacącym go do defraudacyy Skarbu; które znowu stawaią się przyczyną *nagłego familii zubożenia*.

Nieuważne iest rozumowanie tych, którzy powiedziawszy *Nie grzesz, nie będziesz karanym*, mniemaią że iuż wszystkiemu złemu tym wyrokiem zapobiegli, że iuż wszystkie trudności ułatwili. — Nędzna Ustawa! która mnoży występki, aby miano co karać!

Znay serce ludzkie; — znay stan Społeczności o którey dobru masz radzić; a będziesz dobrym Prawodawcą. — Nieday nikomu Ustawa twoia powodu do nowego przestępstwa; a nie będziesz Prawodawca *wspólnikiem winy*.

Na takich tedy Zasadach i na takich powodach (inne mnieyszey wagi pominąwszy) wspierało się postępowanie ostatniego Zgromadzenia Reprezentantów względem Podatku nayuciążliwszego dla Ludu; nayzawodnieyszego, a naykosztownieyszego dla Skarbu, nayszkodliwszego dla dobra Miasta, nayniemoralnieyszego w swych skutkach nieuniknionych nigdy. — Nie żaden więc *nierozmyślny Zapał*, nie żadna niczyia *słaba powolność*, skłoniła ich i Rządu iednomyślną wolą do zniesienia tego Podatku. Do czego nawet nie prędzey przystąpiono, aż się przekonano równie dokładnie, iż summa cała 194,000 z niego pochodząca była Skarbowi niepotrzebną; i że po zaprowadzoney z iedney strony oszczędności; z drugiey, po powiększoney nawet płacy Urzędnikom Sądowym, i Officyalistom Administracyynym, summa 58,000 dostateczna była na zapełnienie *niedoboru* Skarbowego, który na Podatek Osobisty nader lekki rozłożyła.

Należało się więc sprawiedliwie przeszłey Reprezentacyi tego Kraju, przez *Gazetę Lwowską*, na różne uwłaczaiące iey domysły, narażoney; należało się iey mowię sprostowanie Opinii u Krajowey i Zagraniczney Publiczności, przez ogłoszenie podobnież drogą Pisma Peryodycznego *Zasad* które postępowaniem iey kierowały.

Chlubi się ona i chlubić się wiecznie będzie, że pierwsza swą ręką stargała po części więzy nieznośne *Systemu Ekonomistów zdzierczego*, w tym do Wolności przeznaczonym Kraju na Mieszkańcach jego cieżące: i że czyny iey wszystkie od Trzech NN. Protektorów spodziewane względy i chwalebne zatwierdzenie zyskały.

Chwała Wam przeto przeszli Reprezentanci! z których wielu osobiste swoie korzyści i interessa, z godną prawdziwie Wolnych wielkomyślnością, poświęciliście dla walney sprawy i dobra całego Ludu: a których wszystkich gruntowne Swiatło, z rzadką iednomyślnością i zgodą węgielny Kamień przyszłey jego pomyślności położyło.

Chwała Tobie zawczasu przyszłe Zgromadzenie! bo w twoiem równie Oświeceniu i Cnocie (których krajowi temu nie skąpiło szczęście) nie płonną iuż położyć można nadzieię, że czego nam zbieg różnych przeszkód dopełnić nie dopuścił, to Ty, w iednomyślności z Rządem, szczęśliwie dokonasz: wypędzaiąc ze wszystkich kątów Rzeczypospolitey *Arbitralność i niemoralność ubocznych podatków*, a zaprowadzaiąc porządny, iasny, i do tego Kraju naystósowniey szy System podatkowania, na podstawach trwałych i oczywistych Gruntowey własności i oznaczonego dochodu; a oraz że będzie hasłem twem naypięknieyszem ***Swoboda Pracy! więzy Zbytkowi!***

J. Sołtykowicz.